

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 9. decembra 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych a obchodných veciach – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Súdna právomoc, uznávanie a výkon rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach – Právomoc vo veciach poistenia – Návrh na náhradu škody, ktorá vznikla jednotlivcovi s bydliskom v členskom štáte v dôsledku nehody, ku ktorej došlo v rámci ubytovania prenajatého v inom členskom štáte – Žaloba podaná poškodeným proti poisťiteľovi a proti poistenému, ktorý je vlastníkom tejto nehnuteľnosti – Uplatniteľnosť článku 13 ods. 3 tohto nariadenia“

Vo veci C-708/20,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím County Court at Birkenhead (Občianskoprávny súd, Birkenhead, Spojené kráľovstvo) z 30. decembra 2020 a doručený Súdnemu dvoru v ten istý deň, ktorý súvisí s konaním:

BT

proti

Seguros Catalana Occidente,

EB,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory N. Jääskinen, sudcovia M. Safjan (spravodajca) a M. Gavalec,

generálna advokátka: T. Ćapeta,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– EB,

– nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller, M. Hellmann a U. Bartl, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: angličtina.

– talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci A. Peluso, avvocato dello Stato,

– Európska komisia, v zastúpení: C. Ladenburger, X. Lewis a S. Noë, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 13 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi BT na jednej strane a poisťovňou Seguros Catalana Occidente a EB na druhej strane vo veci návrhu, ktorý podala BT s cieľom získať náhradu škody spôsobenej v dôsledku nehody, ku ktorej došlo v nehnuteľnosti patriacej EB.

Právny rámec

- 3 Odôvodnenia 16, 18 a 34 nariadenia č. 1215/2012 stanovujú:
„(16) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho riadneho výkonu súdnictva. Existencia takejto úzkej väzby by mala zaručiť právnu istotu a vylúčiť, že osoba by bola žalovaná na súde členského štátu, s čím nemohla rozumne predvídať. Je to dôležité predovšetkým v prípade sporov týkajúcich sa mimozmluvných záväzkov vyplývajúcich z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti vrátane poškodzovania dobrého mena.
...
(18) V oblasti poistenia, spotrebiteľských a pracovných zmlúv by slabší účastník mal byť chránený normami právomoci, ktoré lepšie chránia jeho záujmy než všeobecné normy.
...
(34) Treba zaručiť kontinuitu medzi Bruselským dohovorom [dohovorom z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32) (ďalej len „Bruselský dohovor“)], nariadením [Rady] (ES) č. 44/2001 [z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42)] a týmto nariadením a musia sa určiť prechodné ustanovenia na tento účel. Rovnaká potreba kontinuity sa týka aj výkladu [Bruselského dohovoru] a nariadení, ktoré ho nahradili, Súdny dvorom Európskej únie.“

4 Oddiel 3 kapitoly II nariadenia č. 1215/2012, nazvaný „Právomoc vo veciach poistenia“, obsahuje články 10 až 16.

5 Článok 10 tohto nariadenia stanovuje:

„Vo veciach poistenia sa právomoc určuje podľa tohto oddielu bez toho, aby bol dotknutý článok 6 a článok 7 bod 5.“

6 Článok 11 tohto nariadenia znie:

„1. Poistiteľa s bydliskom v členskom štáte možno žalovať:

a) na súdoch členského štátu, na území ktorého má bydlisko;

b) na území iného členského štátu, ak žalobu podal poistník, poistený alebo oprávnený z poistenia, na súdoch podľa miesta bydliska žalobcu, alebo

c) ak ide o spolupoistiteľa, na súdoch členského štátu, v ktorom sa vedie konanie proti hlavnému poistiteľovi.

2. Poistiteľ, ktorý nemá bydlisko v členskom štáte, ale má organizačnú zložku, obchodné zastúpenie alebo inú pobočku v niektorom z členských štátov, sa na účely sporov vyplývajúcich z činnosti tejto organizačnej zložky, obchodného zastúpenia alebo inej pobočky považuje za poistiteľa s bydliskom v tomto členskom štáte.“

7 Podľa článku 13 toho istého nariadenia:

„1. Pokiaľ ide o poistenie zodpovednosti za škodu, možno poistiteľa tiež pribrať do konania, ktoré začal poškodený proti poistenému, ak to pripúšťa právny poriadok štátu, ktorého súd koná.

2. Články 10, 11 a 12 sa uplatnia na konania začaté poškodeným proti poistiteľovi, ak sú takéto priame žaloby prípustné.

3. Ak právny poriadok, ktorým sa spravujú takéto priame žaloby, určuje, že poistníka alebo poisteného možno pribrať ako účastníkov konania, má nad nimi právomoc ten istý súd.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

8 BT, s bydliskom v Spojenom kráľovstve, utrpela úraz, keď bola v roku 2018 na dovolenke v Španielsku. K tejto nehode došlo v nehnuteľnosti patriacej EB, ktorá má bydlisko v Írskej republike.

9 Seguros Catalana Occidente je poisťovňou občianskoprávnej zodpovednosti EB, pokiaľ ide o túto nehnuteľnosť, a má svoje sídlo v Španielsku.

10 BT tvrdí, že v súlade so zmluvou uzavretou na jej účet jej rodinným príslušníkom EB súhlasila, že sa aj s rodinou môže ubytovať v predmetnej nehnuteľnosti od 31. marca 2018.

11 Dňa 3. apríla 2018 sa BT zranila v dôsledku náhodného pádu, ku ktorému došlo vo vnútornom dvore tejto nehnuteľnosti.

- 12 BT sa rozhodla podať žalobu proti EB a poisťovni Seguros Catalana Occidente z dôvodu škody a strát v dôsledku tohto pádu. Tvrdí, že EB mala voči nej povinnosť, ktorá zakladá zmluvnú a mimozmluvnú zodpovednosť, ktorá pozostávala z vynaloženia primeranej starostlivosti a prijatia opatrení s cieľom zabezpečiť, aby sa nehnuteľnosť mohla primerane bezpečne používať, a túto povinnosť si nespĺnila. Podľa BT mala EB nainštalovať zábradlie alebo varovné označenie v bezprostrednej blízkosti schodu alebo ho nejakým spôsobom označiť.
- 13 Konanie sa začalo na County Court Money Claims Centre (England & Wales) [Centrum pre peňažné nároky občianskoprávných súdov (Anglicko a Wales), Spojené kráľovstvo] 14. apríla 2019. Následne bolo toto konanie oznámené odporcom, konkrétne poisťovni Seguros Catalana Occidente a EB, pričom neskôr bolo konanie presunuté na County Court at Birkenhead (Občianskoprávny súd, Birkenhead, Spojené kráľovstvo).
- 14 BT tvrdí, že súdy Anglicka a Walesu majú medzinárodnú právomoc voči poisťovni Seguros Catalana Occidente podľa článku 11 ods. 1 písm. b) a článku 13 ods. 2 nariadenia č. 1215/2012.
- 15 Pokiaľ ide o EB, BT tvrdí, že žalobca môže spochybníť poisteného s bydliskom v zahraničí v žalobe podanej proti poisťiteľovi usadenému v zahraničí na základe článku 13 ods. 3 tohto nariadenia. Nie je podľa nej potrebné, aby v tomto ohľade medzi poisťiteľom a poisteným došlo k „sporu“ o platnosť alebo účinok poistnej zmluvy. Jedinou podmienkou, ktorá musí byť splnená podľa článku 13 ods. 3, je, aby pribratie poisteného do konania ako účastníka konania umožňovalo právo, ktorým sa žaloba proti poisťiteľovi riadi, v prejednávanej veci španielske právo.
- 16 Seguros Catalana Occidente nenamietala proti právomoci vnútroštátneho súdu a predložila svoju obranu.
- 17 Dňa z 29. januára 2020 EB spochybnila právomoc súdov Anglicka a Walesu rozhodovať o nárokoch, ktoré voči nej vzniesla BT na základe článku 13 ods. 3 nariadenia č. 1215/2012.
- 18 Podľa názoru EB sa toto ustanovenie uplatňuje len na nároky vo veciach poistenia. Nárok BT podľa nej smeruje k náhrade škody a nepriamych strát spôsobených údajnou nedbanlivosťou pri poskytnutí rekreačného ubytovania. Nejde o nárok týkajúci sa poistenia a ani sa ním nestane iba z dôvodu jeho uplatnenia v takom konaní, akým je priama žaloba proti poisťiteľovi.
- 19 Seguros Catalana Occidente pred prejednaním návrhu ES, ktorým ES spochybnila právomoc súdov Anglicka a Walesu, objasnila svoje stanovisko k meritu veci a tvrdila, že limity a obmedzenia stanovené poistnou zmluvou znamenajú, že táto poistná zmluva sa nevzťahuje na užívanie majetku zo strany EB na účely odplatného rekreačného ubytovania tretích osôb. Seguros Catalana Occidente preto namietala voči svojej povinnosti odškodniť EB za dotknutú nehodu, a v dôsledku toho podala návrh na zamietnutie návrhu, ktorý BT voči nej podala. Vnútroštátny súd prerušil konanie o návrhu poisťovne Seguros Catalana Occidente na zamietnutie návrhu smerujúceho voči BT až do vydania rozhodnutia o tomto návrhu na začatie prejudiciálneho konania.
- 20 Tento súd zastáva názor, že musí najskôr preskúmať návrh, ktorým EB spochybnila jeho medzinárodnú pôsobnosť. Spresňuje, že Seguros Catalana Occidente nie je účastníkom konania, pokiaľ ide o tento posledný aspekt.

- 21 Za týchto okolností County Court at Birkenhead (Občianskoprávny súd, Birkenhead) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Vyplýva z článku 13 ods. 3 nariadenia č. 1215/2012 požiadavka, aby právny dôvod, o ktorý sa poškodený opiera pri uplatňovaní nároku voči poistníkovi/poistenému, zahŕňal vec týkajúcu sa poistenia?
 2. Ak je odpoveď na [prvú otázku] kladná, je skutočnosť, že nárok, ktorý sa snaží poškodený uplatniť voči poistníkovi/poistenému, vyplýva z tých istých skutočností a je uplatnený v rámci tej istej žaloby ako priamy nárok uplatnený voči poistiteľovi, dostatočná na odôvodnenie záveru, že nárok poškodeného je vecou, ktorá sa týka poistenia, aj keď právny dôvod sporu medzi poškodeným a poistníkom/poisteným nesúvisí s poistením?
 3. Ďalej a subsidiárne, ak je odpoveď na [prvú otázku] kladná, je skutočnosť, že existuje spor medzi poistiteľom a poškodeným v súvislosti s platnosťou a účinkom poistnej zmluvy, postačujúca na odôvodnenie záveru, že nárok poškodeného je vecou týkajúcou sa poistenia?
 4. Ak je odpoveď na [prvú otázku] záporná, stačí, že pribratie poistníka/poisteného do priameho konania proti poistiteľovi umožňuje právny poriadok, ktorým sa riadi priama žaloba proti poistiteľovi?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej až tretej otázke

- 22 Svojimi prvými tromi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 13 ods. 3 nariadenia č. 1215/2012 vykladať v tom zmysle, že v prípade priamej žaloby podanej poškodeným proti poistiteľovi podľa článku 13 ods. 2 môže súd členského štátu, v ktorom má táto osoba bydlisko, vyhlásiť, že má na základe uvedeného článku 13 ods. 3 právomoc rozhodnúť aj o návrhu na náhradu škody podanom súčasne touto osobou proti poistníkovi alebo poistenému, ktorý má bydlisko v inom členskom štáte a ktorého poistiteľ nežaloval.
- 23 Na úvod treba pripomenúť, že v rozsahu, v akom podľa odôvodnenia 34 nariadenia č. 1215/2012 toto nariadenie ruší a nahrádza nariadenie č. 44/2001, ktoré zase nahradilo Bruselský dohovor, výklad poskytnutý Súdnym dvorom platí vo vzťahu k ustanoveniam týchto posledných uvedených právnych nástrojov, ako aj vo vzťahu k nariadeniu č. 1215/2012, pretože tieto ustanovenia možno kvalifikovať ako „rovnocenné“ (rozsudok z 9. júla 2020, Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, bod 22 a citovaná judikatúra). Je to prípad článku 10 bodu 3 Bruselského dohovoru, ako aj článku 11 ods. 3 nariadenia č. 44/2001 na jednej strane a článku 13 ods. 3 nariadenia č. 1215/2012 na druhej strane.
- 24 Na účely požadovaného výkladu ustanovenia práva Únie musí Súdny dvor podľa ustálenej judikatúry zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj kontext, do ktorého patrí, a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudok z 24. marca 2021, MCP, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, bod 37 a citovaná judikatúra).

- 25 V prvom rade, pokiaľ ide o znenie článku 13 ods. 3 nariadenia č. 1215/2012 v spojení s odsekom 2 tohto článku, treba pripomenúť, že toto ustanovenie stanovuje, že ak právny poriadok, ktorý upravuje priamu žalobu, ktorú podal poškodený proti poisťiteľovi, určuje, že poisťníka alebo poisteného možno pribrať ako účastníkov konania, má nad nimi právomoc ten istý súd. Treba konštatovať, že toto znenie samo osebe neposkytuje odpoveď na prvú až tretiu otázku, ktoré boli položené v tejto veci.
- 26 V druhom rade, pokiaľ ide o všeobecnú štruktúru nariadenia č. 1215/2012, treba uviesť, že článok 13 ods. 3 tohto nariadenia patrí do jeho oddielu 3 kapitoly II. Tento oddiel, ktorý podľa svojho názvu a článku 10 tohto nariadenia určuje právomoc „vo veciach poistenia“, stanovuje autonómny systém rozdelenia súdnej právomoci vo veciach poistenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. júla 2017, MMA IARD, C-340/16, EU:C:2017:576, bod 27).
- 27 V tejto súvislosti treba uviesť, že z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa rozsahu pojmu „vec poistenia“ vyplýva, že povaha priamej žaloby poškodeného proti poisťiteľovi vo vnútroštátnom práve nemá žiadny význam pri uplatnení ustanovení oddielu 3 kapitoly II nariadenia č. 1215/2012 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. decembra 2007, FBTO Schadeverzekeringen, C-463/06, EU:C:2007:792, bod 30).
- 28 V tomto kontexte EB, nemecká vláda a Európska komisia vo svojich písomných pripomienkach tvrdia, že na žalobu o náhradu škody podanú poškodeným proti poistenému sa nemôže vzťahovať článok 13 ods. 3 tohto nariadenia, pretože nevyplýva z „poistného vzťahu“, ale v podstate patrí do oblasti mimozmluvnej zodpovednosti.
- 29 Ako vyplýva z článku 10 nariadenia č. 1215/2012, autonómny pojem „vo veciach poistenia“ umožňuje rozlíšiť právomoc stanovenú v oddiele 3 kapitoly II tohto nariadenia v týchto veciach poistenia a osobitné právomoci stanovené v oddiele 2 tej istej kapitoly v zmluvných veciach a vo veciach nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. decembra 2007, FBTO Schadeverzekeringen, C-463/06, EU:C:2007:792, bod 30).
- 30 Preto treba usudzovať, že na odôvodnenie uplatnenia osobitných pravidiel právomoci stanovených v tomto oddiele 3 sa musí v žalobe, o ktorej súd rozhoduje, nevyhnutne vzniesť otázka týkajúca sa práv a povinností vyplývajúcich z poistného vzťahu medzi účastníkmi tejto žaloby.
- 31 Tento výklad pojmu „vec poistenia“ znamená, že nemožno vychádzať z toho, že žaloba podaná poškodeným proti poisťníkovi alebo poistenému je žalobou vo veci poistenia len z toho dôvodu, že táto žaloba a žaloba podaná priamo proti poisťiteľovi majú svoj pôvod v rovnakých skutočnostiach alebo že existuje spor medzi poisťiteľom a poškodeným, pokiaľ ide o platnosť alebo účinok poistnej zmluvy.
- 32 V treťom rade, pokiaľ ide o teleologický výklad, treba na jednej strane pripomenúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora z odôvodnenia 18 nariadenia č. 1215/2012 vyplýva, že žaloba vo veciach poistenia sa vyznačuje určitou nerovnováhou medzi účastníkmi konania, ktorú majú ustanovenia oddielu 3 kapitoly II tohto nariadenia napraviť tým, že sa na slabšieho účastníka konania uplatňujú normy právomoci, ktoré chránia jeho záujmy lepšie než všeobecné normy právomoci (pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. júla 2017, MMA IARD, C-340/16, EU:C:2017:576, bod 28, a z 27. februára 2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, body 27 a 44).

- 33 Táto nerovnováha vo všeobecnosti neexistuje, ak sa žaloba netýka poistiteľa, vo vzťahu ku ktorému sa tak poistený, ako aj poškodený považujú za slabších účastníkov konania (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. mája 2005, GIE Réunion européenne a i., C-77/04, EU:C:2005:327, bod 17 a citovanú judikatúru, a zo 17. septembra 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, bod 44).
- 34 Okrem toho treba poznamenať, že ako vyplýva zo strany 32 správy o Bruselskom dohovore [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 59, 1979, s. 1), ktorú vypracoval pán P. Jenard, cieľom článku 13 ods. 3 nariadenia č. 1215/2012 je priznať poistiteľovi právo napadnúť poisteného ako tretiu stranu v konaní medzi ním a poškodeným s cieľom poskytnúť mu zbraň proti podvodom a zabrániť tomu, aby rôzne sudy vyhlasovali vzájomne protichodné rozsudky. Z toho vyplýva, že ak poškodený podal žalobu o náhradu škody priamo proti poistiteľovi a tento poistiteľ nenapadol dotknutého poisteného, súd, na ktorý bola podaná žaloba, sa nemôže oprieť o toto ustanovenie, aby založil svoju právomoc vo vzťahu k tomuto poistenému.
- 35 Na druhej strane je nepochybne pravda, že podľa odôvodnenia 16 nariadenia č. 1215/2012 sa jeho ustanovenia majú vykladať s prihliadnutím na cieľ spočívajúci v uľahčení riadneho výkonu spravodlivosti a že napadnutie poisteného ako tretej strany poškodeným v konaní pred súdom, na ktorý bola podaná žaloba, by mohlo viesť k tomu, aby sa zabránilo riziku existencie dvoch súbežných sporov.
- 36 Treba však zdôrazniť, že skutočnosť, že by sa poškodenému umožnilo podať žalobu proti poistenému na základe článku 13 ods. 3 nariadenia č. 1215/2012, by viedla k obchádzaniu pravidiel tohto nariadenia týkajúcich sa právomoci v oblasti mimozmluvnej zodpovednosti, ako sú definované v oddiele 2 kapitoly II tohto nariadenia. Každý poškodený totiž môže podať žalobu proti poistiteľovi na základe tohto článku 13 ods. 2, aby využil výhodnejšie ustanovenia článkov 10 až 12 tohto nariadenia, aby tak mohol napadnúť poisteného ako tretiu stranu v tomto konaní na základe uvedeného článku 13 ods. 3 tohto nariadenia.
- 37 V každom prípade cieľ riadneho výkonu spravodlivosti sa vo všeobecnosti dostatočne dosiahne, keďže, ako je stanovené v uvedenom článku 13 ods. 1, poistený môže ako vedľajší účastník konania podať žalobu proti poistiteľovi na tom istom súde, na ktorom poškodený žaloval tohto poisteného, pokiaľ to umožňuje právo členského štátu tohto súdu.
- 38 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na prvú až tretiu otázku odpovedať tak, že článok 13 ods. 3 nariadenia č. 1215/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade priamej žaloby podanej poškodeným proti poistiteľovi podľa tohto článku 13 ods. 2 nemôže súd členského štátu, v ktorom má táto osoba bydlisko, vyhlásiť, že má na základe uvedeného článku 13 ods. 3 právomoc rozhodnúť aj o návrhu na náhradu škody podanom súčasne touto osobou proti poistníkovi alebo poistenému, ktorý má bydlisko v inom členskom štáte a ktorého poistiteľ nežaloval.

O štvrtej otázke

- 39 Vzhľadom na odpoveď v predchádzajúcom bode tohto rozsudku nie je potrebné odpovedať na štvrtú otázku.

O trovách

- 40 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

Článok 13 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade priamej žaloby podanej poškodeným proti poisťiteľovi podľa článku 13 ods. 2 nemôže súd členského štátu, v ktorom má táto osoba bydlisko, vyhlásiť, že má na základe uvedeného článku 13 ods. 3 právomoc rozhodnúť aj o návrhu na náhradu škody podanom súčasne touto osobou proti poisťníkovi alebo poistenému, ktorý má bydlisko v inom členskom štáte a ktorého poisťiteľ nežaloval.

Podpisy